

Posudek bakalářské práce

PEKÁREK, František. *Křest na pozadí liturgických reforem 16. a 20. století*. UK v Praze: ETF, 2008. 48 s.

Oponentský posudek vypracoval: Mgr. Pavel Kolář, ThD.

Předložená bakalářská práce Františka Pekárka je rozdělena do dvou částí. První z nich se věnuje základním metodám a předpokladům liturgických reforem obřadu křtu, jak je v 16. století vyjádřili Martin Luther, Thomas Cranmer a Martin Bucer. Luterská a anglikánská reforma křestního ritu je tématem i druhé části bakalářské práce, v níž se autor zaměřil na hnutí liturgické obnovy ve 2. polovině 20. století a jeho vliv na reformu křestního ritu v anglikánském a luteránském společenství v Severní Americe. Za cíl své práce si autor zvolil nejen porovnání zmíněných základních metod a předpokladů reforem 16. a 20. století, ale rovněž odpověď na otázku, „je-li současné hnutí liturgické obnovy ekumenické ve své podstatě a v nejširším smyslu slova.“ (s. 43)

K práci v jejím celku nemám žádné principiální výhrady. Následující kritické poznámky se týkají jejich dílčích částí a závěrů.

Autor velmi dobře podtrhl dva základní body, ve kterých se reformy 16. a 20. století potkávají. Prvním z nich je nové zhodnocení významu křtu a křesťanské iniciace, s nímž je spojena snaha po jasnosti, zřetelnosti a srozumitelnosti křestního obřadu a celku křesťanské iniciace. Druhým bodem je vztah k symbolům a jejich konstitutivní roli v křestním obřadu. *Charakterizování obou reforem však poněkud visí v dějinném vakuu, neboť autor nevěnuje téměř žádnou pozornost středověké a patristické teologii a praxi křtu.* Tento nedostatek smyslu pro dějinnost křesťanské iniciace se dle mého odráží v autorově závěrečném shrnutí, v němž poukazuje na odlišné „body návratu“, které brání tomu, aby hnutí liturgické obnovy mohlo výrazněji přispět k širší ekumenické shodě (s. 43-44). Kritický přístup k dějinným formám křesťanské iniciace, jak jej pěstuje např. Paul F. Bradshaw, totiž klade otázku, nakolik lze považovat určitý popis dílčí liturgické praxe některých křesťanských obcí v novozákonních spisech za jediný normativ pro naši současnou praxi. Větší citlivost pro dějiny křtu by autora rovněž uchránila před soudem, že „hnutí liturgické obnovy hledá (z pochopitelných důvodů) inspiraci především v době státem etablované církve po konstantinovském obratu.“ (s. 44) Ačkoli nevím, co jsou ony pochopitelné důvody, soudím, že současná liturgická obnova křesťanské iniciace se v mnohém snaží inspirovat a vést praxí a teologií křesťanské iniciace, jak se s nimi setkáváme již ve 2. a 3. století.

Komparační metoda, která je pro autorem zamýšlený postup práce základní, je velmi obtížná a vyžaduje velkou míru přehlednosti a systematičnosti při zpracovávání primárních pramenů, jejich výkladu a následném formulování závěru. V první (historické) části je metoda použita velmi zdařile, soustředí se však spíše na *strukturní (stavebné) části* křestního ritu a jeho reformy. Důvodem je nejspíše limitovaný rozsah práce, ale neméně důležité je i srovnání *obsahu* modliteb a způsobu, jak byl původní text reformátory revidován či zcela přepracován. Reformní úsilí je tak vykresleno spíše v tom, co bylo z původního středověkého ritu **vypuštěno či ponecháno**. To však nelze zcela považovat za celý obraz. Podobný stručný výčet *strukturních částí* křestního ritu následuje i v druhé části práce, věnované hnutí liturgické obnovy. Postrádám systematická dílčí shrnutí, která by formulovala poznání, k němuž autor dospěl komparací v 1. i 2. části, a následně vzájemné porovnání výsledků z obou částí („Závěr“ tak postrádá jasné propojení výsledku práce a autorova vlastního postoje). V této podobě vnímám práci jako poněkud „sešitou horkou jehlou“. Zdůrazňuji, že mi chybí

ucelené a systematické zpracování dílčích výsledků zkoumání a jejich závěrečné shrnutí, které se jinak v práci porůznu nacházejí. Za nejzdařilejší v této části považuji stručné shrnutí diskuse v anglikánském společenství nad spojenými otázkami **křtu dětí a nemluvňat, přijímání dětí a biřmování/konfirmace**. Je to z mého pohledu velmi dobrá *teologická* sonda do komplexnosti reformního přístupu v hnutí liturgické obnovy ve 20. století.

Pozastavuji se nad tím, zda je přípustné, aby byly v práci věnovány tři stránky popisu reformních názorů Martina Bucera, aniž by autor uvedl alespoň jeden primární zdroj. Celá podkapitola čerpá ze sekundární literatury a jejích odkazů na vlastní Bucerova díla (s. 24-26). (Níc méně rozumím obtížím, s nimiž lze potřebnou literaturu získat.)

Upozorňuji též na ne zcela jasné rozlišení provenience jednotlivých liturgických knih na str. 34 (anglikánská církev v Kanadě, v USA a Velké Británii).

Seznam literatury neobsahuje všechny bibliografické odkazy, které se objevují v samotném textu práce (např. s. 23, pozn. 88 a další).

František Pekárek se rozhodl zpracovat téma, které je velmi obtížné a vyžaduje značnou práci s primárními prameny. Vzhledem k limitovanému rozsahu bakalářské práce se problému zhostil i s ohledem na některé mé kritické poznámky velmi dobře.

Doporučuji celkové ohodnocení práce stupněm **velmi dobře (2-C)**.

V Praze dne 29. srpna 2008

Mgr. Pavel Kolář, ThD.

v.i.